

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Dokąd zmierzasz dyrektorze...? : kurs dla kadry Kierowniczej Bibliotek : "Nowoczesne metody i style zarządzania biblioteką"

Author: Andrzej Koziara

Citation style: Koziara Andrzej. (2002). Dokąd zmierzasz dyrektorze...? : kurs dla kadry Kierowniczej Bibliotek : "Nowoczesne metody i style zarządzania biblioteką". "Biuletyn EBIB" (Nr 11 (2002)).

Uznanie autorstwa - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Andrzej Koziara
Oddział Obsługi Informatycznej
Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego

Dokąd zmierzasz dyrektorze...? Kurs dla kadry Kierowniczej Bibliotek "Nowoczesne metody i style zarządzania biblioteką"

W dniach 2-6 grudnia 2002 roku Wyższa Szkoła Umiejętności Społecznych w Poznaniu zorganizowała pionierski w swoim rodzaju kurs dla kadry kierowniczej bibliotek. Będąc jego uczestnikiem, pragnąłbym podzielić się spostrzeżeniami, moim zdaniem, dosyć ważnymi dla naszego środowiska.

Organizatorem kursu była uczelnia prywatna, która, jak sądzę, (choć może jestem w błędzie) jest jedyną lub należy do nielicznych, prowadzących Podyplomowe Studium Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa. Równocześnie dzięki osobie pana dr. Zdzisława Szkutnika, Dziekana kierunku Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna (historycy odnotują - byłego dyrektora Biblioteki Głównej Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu), oferta kursów staje się jeszcze bardziej atrakcyjna.

Program kursu dostępny na witrynie internetowej <http://www.wsus.poznan.pl/pliki/kurs.doc> zdawał się gwarantować poprzez dobór tematyki oraz wykładowców pełne zadowolenie jego uczestników. Podsumowując na gorąco plusy i minusy, należy ocenić, że tych pierwszych było zdecydowanie więcej i oczekiwania moje jako jego uczestnika zostały spełnione.

Ogólnie rzecz biorąc, tematykę mogliśmy podzielić na kilka bloków:

1. Aspekt ekonomiczny w zarządzaniu biblioteką. Cykl zajęć prowadzonych przez prof. dr. hab. Jacka Osiewalskiego z AE w Krakowie oraz mgr Annę Osiewalską z Biblioteki Głównej AE w Krakowie uświadomił nam, jak trudne jest prowadzenie uprawnionych badań efektywności kosztowej bibliotek. Badania prowadzone przez ten zespół dowodzą, że pochopne wyciąganie jakichkolwiek wniosków z ankiet czy innej formy pozyskiwania danych mogą doprowadzić nas do konkluzji niejednokrotnie krzywdzących lub niesłusznych. Równocześnie charakter bibliotek, z których każda działa w innych uwarunkowaniach, powoduje, że badania przy zastosowaniu stosunkowo prostego aparatu matematycznego (mimo że prostego, to dla grona bibliotekarzy niejednokrotnie tak abstrakcyjnego, jak język chiński) możemy prowadzić, analizując tzw. koszty zmienne. Równocześnie analizy te będą uprawnione do przygotowania szacunkowego rankingu bibliotek, gdzie zakres dopuszczalnych błędów statystycznych może przenosić biblioteki w górę lub w dół o kilka czy nawet kilkanaście miejsc.

Jak wykazują wnioski - badania i metody w odniesieniu do bibliotek muszą być w dalszym ciągu udoskonalane i jest to dopiero początek drogi, gdyż nie uwzględniają ważnego kryterium, jakim jest "zadowolenie użytkownika".

2. Zarządzanie biblioteką poprzez filozofię TQM (zarządzanie poprzez jakość). Dwugłos:

- teoretyka prof. dr. hab. Alicji Maleszki z AE/WSUS w Poznaniu,
- praktyka mgr. Lidii Derfert-Wolf, zastępcy dyrektora Biblioteki Głównej ATR/Bydgoszcz.

Cenne doświadczenie wykładu akademickiego omawiającego zasady zachowania jakości poprzez wdrażanie rodziny PN EN ISO 9000 (uwarunkowania dobrej praktyki stosowania na tle historii ich zmian) oraz filozofii "Zarządzania poprzez jakość" zostały skonfrontowane z rzeczywistością. Jak się okazało, tym czego oczekiwaliśmy najbardziej, był głos praktyka, przedstawiciela BG ATR mającego doświadczenia w praktycznym zastosowaniu filozofii TQM w zarządzaniu biblioteką w czasie realizacji międzynarodowego programu poświęconego tej tematyce.

Równocześnie warte zaznaczenia są początki uczestnictwa polskich bibliotek we wdrażaniu norm rodziny ISO 9000 (WSM Szczecin, przygotowująca się do realizacji Książnica Kopernikańska w Toruniu).

3. Metody określania misji i wizji biblioteki a strategię rozwoju. Jest to jeden z trudniejszych tematów kursu. Jak się okazało w czasie zajęć, brakuje nam często podstawy do opracowania takich dokumentów. Nasze władze zwierzchnie, tj. senaty uczelni (a oprócz pięciu osób uczestnikami byli pracownicy państwowych szkół wyższych), nie określają wizji rozwojowych na dwadzieścia czy choćby dziesięć lat. Podczas pracy nad tymi dokumentami błądzimy po omacku również ze względów czysto techniczno-technologicznych. Zauważamy, że prognozy sprzed dziesięciu lat okazały się błędne: technologie rozwijały się dwa razy szybciej, a koszty eksploatacji utrzymywały się na zbliżonym poziomie, mimo zmiany nośnika informacji. Praktyka każe nam oceniać biblioteki jako magazyny wiedzy i wszelkie uwarunkowania powinny być do takiego podejścia dostosowywane. Szczególnie ciekawe stało się tu porównanie doświadczeń przekazywanych z jednej strony przez teoretyka prof. dr. hab. Kazimierza Dobrzańskiego z AE/WSUS w Poznaniu, z drugiej - przez praktyka dr. Henryka Hollendra, Dyrektora Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego.

4. Modele i style zarządzania biblioteką. To jeden z bardziej frapujących działów kursu, lecz główna wskazówka, którą otrzymaliśmy brzmi: *Radź sobie sam człowieku uzbrojony w dziewięć modeli zarządzania*. Jest to oczywiście prawda i od samodzielnego podejmowania decyzji i stosowania mieszanki stylów nie uciekniemy w żadnej z naszych bibliotek. Cenne były tutaj zwłaszcza prywatne oceny wysoko cenionego praktyka, jakim jest Dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, dr. Artur Jazdon.

5. Digitalizacja zbiorów. Chyba to temat najbardziej aktualny, a zarazem nieokreślony. Bez jasno określonej misji, polityki gromadzenia zbiorów czy uregulowania praw autorskich, nie ma digitalizacji. Sprzęt jest systematycznie unowocześniany, stosowane są nowe technologie cyfrowe, a jego wykorzystanie zależne jest od określonych zadań i środków finansowych. Jak się wydaje, dla tworzenia archiwum niepapierowego najlepszym rozwiązaniem (bo zapewniającym odpowiednią jakość i rozsądną cenę) jest zlecanie takich zadań na terenie własnej jednostki firmom trzecim.

Jest to oczywiście temat na osobną konferencję, kurs bądź szkolenie, lecz bez decyzji politycznych możemy zajmować się tylko najnowszymi osiągnięciami technologicznymi, a nie wdrożeniami.

6. Konsorcja jako metoda organizacji dostępu do zasobów. Chyba to jeden z najważniejszych tematów (jak sądzę obok TQM), którym zajmowaliśmy się w czasie kursu. Oczywiście bez jasno określonej polityki państwa czy władz uczelnianych pozostaniemy tylko wołającym na puszczy. Ważne są inicjatywy lokalne, bo jak wskazują wszelkie badania, doświadczenia czy wytyczne unijne, w ciągu kilku najbliższych lat 50% wszelkich czynności w bibliotekach (szczególnie naukowych) będzie związanych są z dostarczaniem informacji.

Równocześnie na bibliotekach spoczywa zadanie inspiracji inicjatyw lokalnych. Zaliczyć do nich możemy m.in. omawiane inicjatywy bibliotek cyfrowych, np. Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa - dostępna pod adresem <http://www.wbc.poznan.pl/> czy znana mi inicjatywa przeniesienia skryptów i innych książek AGH do dostępu internetowego poprzez serwer <http://victoria.uci.agh.edu.pl/BG/skrypty/index.html>.

Wszystkie te elementy znalazły odbicie w zajęciach prowadzonych przez prof. dr. hab. Mirosława Górnego z UAM, mgr. Cezarego Mazurka z Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego oraz dr. inż. Andrzeja Nikischa z Poznańskiej Fundacji Bibliotek Naukowych.

Reasumując,

Inicjatywa podjęta przez WSUS jest cennym uzupełnieniem rynku kształcenia bibliotekarzy w Polsce.

Jest to szczególnie ważne na progu integracji z Unią Europejską. Jak sądzę, kolejne edycje takiegoż kursu będą skorygowane o wnoszone przez nas przesunięcie akcentów ze strony teoretycznej na praktyczną.

Równocześnie stanowić to będzie dwugłos z inicjatywą standaryzacji bibliotek podjętą przez zespół dyrektorów bibliotek naukowych, a realizowaną technologicznie poprzez serwisy na witrynie internetowej BG ATR. Jak zapowiedziano, premiera tej usługi nastąpi za kilka tygodni.

Dokąd zmierzasz dyrektorze...? Kurs dla kadry Kierowniczej Bibliotek "Nowoczesne metody i style zarządzania biblioteką"/Andrzej Koziara // W: EBIB Elektroniczny Biuletyn Informacyjny Bibliotekarzy [Dokument elektroniczny] / red. naczelny Bożena Bednarek-Michalska. - Nr 11/2002 (40) grudzień. : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich K[omisja] W[ydawnictw] E[lektronicznych], 2002. - Czasopismo elektroniczne. - Informacja biznesowa. - Tryb dostępu: <http://www.ebib.pl/2002/40/koziara.php>. - Tyt. z pierwszego ekranu. - ISSN 1507-7187